

Olvasószolgálatos Műhely, 2013. április 17. - Érd

Hamvas Béla Városi Könyvtár, Százhalombatta

A felkérésnek megfelelően szeretném bemutatni, hogy könyvtárunk hogyan teljesíti közművelődési funkcióját, hogyan vált közösségi szintérré, hogyan lett reményeink szerint könyvtárunk *harmadik helyé* az emberek életében.

Egyetértek azzal a megállapítással, hogy ma a közkönyvtár az egyetlen olyan közösségi tér, amely helyet ad egész napos kulturális időtöltéshez. Mindez bír akkora jelentőséggel, mint alapfeladatainknak való megfelelés, azaz hogy, a használókat információhoz juttassuk, tehát mint bármely más könyvtári szolgáltatás. Úgy gondolom, mi könyvtárosok ebben egyetértünk, magunknak ezt nem kell bizonyítani, csak azok előtt, akik ezt megkérdőjelezzik. A megfelelő helyen akkor érvelünk, de itt, most ezt nem kell megtennem.

Mi mindannyian tudjuk, hogy milyen nagy felelősség és egyben lehetőség is van a kezünkben.

A könyvtár munkatársai mindig is tisztában voltak azzal, és e szemlélet szerint dolgozunk, hogy a könyvtár nem csak az információ megszerzésének központi helye kell, hogy legyen, hanem közössége szellemi életének színtere is. Egy olyan helyszín, ahol a közösséget alkotó emberek érezhetik, hogy tartoznak valahová, nem állnak elveszetten a világban, és a kultúra értékei a birtokukba kerülhetnek. A törekvés bennünk van, és úgy érezzük, sikerült megteremteni ezt a közösségi színteret számukra.

Kazinczy írta egy helyütt: „*Jót s jól! Ebben áll a nagy titok.*”

Ha ennek birtokában vagyunk, akkor valóban az adott közösség összetartó ereje lehetünk.

Reméljük, a tudás, a kultúra iránti éhséget tudjuk csillapítani színvonalas, a szellemi örökséget, kultúrát és hagyományt felmutató rendezvényeinkkel.

Reményeink szerint, sokszínű és sok műfajt felölelő programsorozatot nyújtunk át azoknak az embereknek, akik a könyvtárunkban látják a tudáshoz vezető utat.

Hamvas Béla szellemi örökségének ápolása, az értékek felmutatása mindig része kell, hogy legyen munkánknak.

Másik fontos út, melyet követünk, és nem is áll messze egymástól a kettő, a néphagyományok ápolása, mely vonalat főleg a gyermekkönyvtár viszi a hagyományos népmesemondás felélesztésével. Népünk szellemi örökségét, nyelvünket, így örökíthetjük tovább és tarthatjuk fenn. Az erre épülő rendezvények mellett, hiszen beszéltem a sokszínűségről, nagy jelentőséggel bírnak még irodalmi, zenei és filmes programjaink is, helytörténeti előadások, a gyerekeket a mesén túl bevonzó egyéb más programok.

Tudatosan végezzük, előre meghatározott irányvonal mentén haladva tehát, a közművelődési tevékenységünket is.

Azt, hogy valóban közösségi szintérré váltunk, harmadik helyé, hogy van igény a szellemi értékek befogadására, statisztikai adatokkal is alá tudjuk támasztani.

Nem sokat mondok, csak 3 év adatát visszamenőleg:

2010-ben 106 rendezvényünk volt, 4200-an látogatták,

2011-ben 172 rendezvény, 5761 látogatóval, és

2012-ben 178 rendezvény, melyen 5686-an látogató vett részt.

Bízunk benne, hogy ez így marad, bár vannak jelek, melyek ennek csorbítására mutatnak, de remélhetőleg elég találékonyak és innovatívak leszünk ahhoz, hogy ezeket kivédjük, ill. tegyünk ellene.

Kezdetben egy-két rendezvényünk volt csak belépőjegy, de 2012-től, a fenntartó döntése szerint, már kötelezően mindegyik az kellett legyen. Kivételt jelenthetnek a napközben zajló, főleg gyermekeket célzó foglalkozások és az ünnepekhez köthető rendezvények, amelyekről én úgy gondolom, nem csak az adventhez kapcsolódóak legyenek ezek, hanem nekünk, könyvtárosoknak, legalább a könyves ünnepek is.

Eleinte úgy éreztük, hogy a belépőjegy megfizetése annyira nem riasztja el az embereket, de már egy kicsit másképp gondolom, főleg, hogy ettől az évtől a tavalyhoz képest is emelnünk kellett a belépőjegyek árait, és már tapasztalunk visszaesést. Látjuk a bevételen és azon is, hogy kevesebb széklet kell becipelnünk az előadásokra. Rossz ezt átélni, de ha belegondolunk, akkor értjük, mert aki eddig minden rendezvényünkre eljött, most valószínűleg meggondolja, melyikre jöjjön. Bár még mindig nem beszélhetünk magas árról (500,- Ft-ba kerül a belépőjegy), de nyilván ez, ha összeadódik, már nem kevés.

Az adatok (statisztikai) még nem mutatják a csökkenést, úgy gondolom, hogy azért sem, mert hihetetlenül nagy számban látogatják a gyermekkönyvtárat iskolai/óvodai csoportok, főként a tavaly megszületett projektünknek köszönhetően.

Minden részlegünk szervez programokat, e szerint mutatom be azokat. Kollégáimat név szerint nem említem, mert a könyvtár minden egyes munkatársa részt vesz a munkákban, és ha a szervezésben nem is, de a lebonyolításban mindenképpen. Csak együtt tudjuk megvalósítani mindazt a munkát, amely az alábbiakban olvasható.

Felnőttkönyvtár

Népfőiskola:

A Hamvas Béla Szellemi Szabadegyetem előbb elkezdődött, mint hogy felvette volna könyvtárunk Hamvas Béla nevét, hiszen ezt ki kellett érdemelni. Kemény Katalin (Hamvas Béla akkor még élő özvegye) engedélyét azért kaptuk meg a

névfelvétele (1999. december 1.), mert munkánkat méltónak találta a hamvasi szellemiséghez.

A szabadegyetem mellett a népfőiskola elnevezést mi kezdtük el használni, mert olyan módon működik.

„*Jobb polgárt, jobb hazafit, s jobb embert nevelni, ez a népfőiskola célja.*” mondja Móricz Zsigmond.

És ez a mi célunk is. És még emlékszünk Kazinczi szavaira is? Jót, s jól. Ugye nem áll messze a kettő egymástól?

Tehát rendszeres előadások zajlanak a népfőiskolán, a kitűzött céloknak megfelelő tematika és a félév végén oklevelet nyújtunk át azoknak a hallgatóknak, akik rendszeresen látogatták az előadásokat.

Hogyan kezdődött? Mind ehhez természetesen kellett egy ember, egy könyvtáros, aki ezt elindította, aki a 90-es évek elején, Budapesten Dúl Antal előadását hallotta Hamvas Béláról, s innen indult a folyamat nálunk is. Dúl Antal egyébként Hamvas Béla szellemi hagyatékának örököse, gondozója.

Kezdtük az archaikus hagyomány és a szent könyvek bemutatásával, majd Hamvas Béla megismertetésének szenteltünk egy évet. Az előadásokat már a kezdetektől igen nagy érdeklődés kísérte, s így épült aztán erre az összes többi, amely témák szinte adták magukat. A közösség, amely kialakult, észrevételeikkel, javaslataikkal segítettek bennünket, biztatásuk, folyamatos jelenlétük mutatta, hogy jó az irány. Tehát együtt alakítottuk az egészet a népfőiskola körül létrejött közösséggel, mind amellet, hogy természetesen saját témaötleteink vannak, de mégis velük együtt, hiszen figyelembe vettük a hallgatók kéréseit is, miről szeretnének előadásokat hallgatni. Elmondhatjuk, hogy előadóink is szellemi társainkká váltak a hosszú évek alatt. Figyelemmel kísérik munkánkat, kapunk tőlük tanácsokat, észrevételeket, s többször, megtisztelnek bennünket jelenlétükkel. Sokszor írásban is kifejezik véleményüket munkánkról, a népfőiskoláról, melyek olvashatók honlapunkon is. Olyan szinten is megnyilvánul ez, hogy pl. a népfőiskola 10. évfordulójára megjelentetett kiadványhoz, majd az orosz szellemtörténettel foglalkozó évünk anyagát bemutató könyvhöz is, valamint a népfőiskola 15. évfordulójára (melyet tavaly ünnepeltünk) megjelentetett könyvünkhöz is, mindenfajta ellenszolgáltatás nélkül elküldték írásaikat az alkotók. Így is megmutatkozik tehát önzetlen segítségük.

A honlapunkon olvasható a 15 év teljes tematikája, előadásaink címei, előadóink nevei. Ahogy a népfőiskola szervezője mondja, igazából nem is meglepő ez az érdeklődés, hiszen a mai haszonelvű világban a kor embere ellenhatásként a korszenvedéllyel szemben, a magasságra, a tisztaságra és az értékekre áhítozik. Foglalkoztunk e 15 év alatt pl., a magyarság hitvilágával, a szakrális néprajzzal, az élő világegyetemmel, a létezés pszichológiájával, a művészet mágikus gyökereivel, a már említett orosz szellemtörténettel, és most, a 16. évben a

magyarországi és Százhalombattán is élő nemzetiségek kultúrájával, történelmével ismerkedhetünk meg. Előadónk között hallhattuk pl. Dr. Andrásfalvy Bertalant, Biegelbauer Pált, Sava Babicot, Jankovics Marcellt, Szócs Gézát, Molnár V. Józsefet, Czakó Gábort, Kákosy Lászlót, Dúl Antalt és talán nem is sorolom a neveket tovább.

Akármely témáról volt is szó, a lényeg sosem változott: a szellemi határozza meg az anyagot, és az, hogy hogyan lehet ezt az eszmeiséget életünkben megvalósítani.

Hamvas Béla így írja ezt: „*A dolgoknak csak akkor van jelentőségük, ha megvalósultak. Vagyis, ha tényleges életgyakorlattá lettek.*”

Felvállaltuk a tradíciót, ami így kimondva, kissé furcsán hangzik, de ha tudjuk, hogy a traditio szó a latin tradare szóból származik, akkor megértjük, mert ez azt jelenti, hogy átad, tanít. Hát mi ezt a népfőiskolával már 16. éve műveljük.

A cél, ahogy Hamvas Béla fogalmaz: „*A hagyomány folytonosságát helyreállítani!*”

A népfőiskola mellett mindig tartunk esteket, Hamvas Béla születésnapja körüli időpontban tavasszal, és ünnepséget minden év december elsején, mikor is felvettük Hamvas Béla nevét. Ezekre az alkalmakra neves vendégeket is hívunk.

Filmklub

Szintén évek óta zajló sorozatunk a filmklub, ahol a vetítési- és kölcsönzési jogdíjjal vásárolt filmjeinkből válogat kolléganőnk. Kezdetben valamely szisztéma szerinti volt az összeállítás, de most a közkedveltebb, esetleg humorosabb filmeket mutatjuk be (nem pejoratív értelemben használom a kifejezéseket), közé csempészve persze igazi művészfilmeket is. Erről sosem teszünk le. Itt is az a cél, hogy összejöjjenek az emberek, legyen egy hely, ahol megoszthatják egymással élményeiket, beszélgetés alakuljon ki mindarról, amit átéltek. Kolléganőm mindig felkészül, így nem csak egy egyszerű filmvetítési estéről beszélünk. Ő bemutatja a filmet, a rendezőt, esetleg a filmszínészeket, valamint beszél az adott korszakról, melyben a film játszódik, vagy amelyikben készült.

Irodalom

Több éven keresztül ment egy irodalmi előadássorozat, ahol egy nyugdíjas irodalom tanár volt az előadónk, s évszázadokat átívelően tartott előadásokat ismert, vagy elfeledett, vagy kevésbé ismert írókról, költőkről. Kiegészült a mi munkánkkal is, hang- és képi illusztrációt prezentáltunk hozzá. Sok embert vonzott, de váltottunk. Az új sorozatunk 500 év történelmét mutatja be zenében és versben, Dinnyés József az előadó. Sajnos, ezzel a sorozattal nem jók a tapasztalataink, nem látogatott.

Úgy érezzük, változtatnunk kell, úgy érzem, talán kifáradt ilyen formában az irodalmunk bemutatása.

Mindezek mellett, időnként vannak más jellegű estjeink is, könyvbemutatók, főleg, helyi szerzők műveit mutatjuk be, s ilyenkor kolléganők a beszélgetőtársak.

Helyet adunk egyéb más jellegű előadásoknak is, pl. a Szent koronáról volt tavaly két előadás. Ezek olyan rendezvények, melyekhez csak helyet kérnek tőlünk. Nagyon pozitív dolog, ha magánemberek, vagy szervezetek keresnek meg bennünket, hogy előadást szerveznek, csak nem tudják hol lebonyolítani, és helyet kérnek. Nagy öröm, hogy ilyen esetben legelőször a könyvtárunk jut az eszükbe, és igyekszünk teljesíteni a kérést. Arra viszont mindenképpen figyelünk, hogy a program, melyet „beengedünk” a könyvtárba, politikamentes legyen és értéket képviseljen.

Városi Archívum

Könyvtárunk 2010 óta létező részlege, a Városi Archívum, eddig főként helytörténeti vonatkozású előadásokat tartott havi rendszerességgel. Állandó közönsége az archívum Baráti köre, de bárki látogathatja. Ettől az évtől új történész dolgozik ebben a részlegben, akinek más irányú tervei is vannak, szélesebb kört célozva meg, nem csak azokat, akiket a város történelme érdekel, hanem akiket a történelemtudomány egésze.

Zenei könyvtár

Évekkel ezelőtt a rock zene iránt érdeklődők igényét elégítették ki szombat délutáni, vagy hétfő esti rendezvényeink. Hallhattunk előadást zenekarokról, stílusokról, nézhettünk koncertfilmeket, meghívott előadóink is voltak, mint pl. Schuszter Lóránt, Hobó. Majd a zenei könyvtárban is váltás történt, s a komolyzene felé fordultunk. Havonta egy-egy klasszikusról hallhatunk előadást, itt is segítségünkkel, képpel, hanggal illusztrálva az estet, mely ettől színesebb és élvezetesebb lesz. Meg szeretném jegyezni, hogy ez a leglátogatottabb, legkedveltebb rendezvényünk.

Gyermekkönyvtár

A gyermekkönyvtár, mint fentebb említettem, hitet tett a népmesék értékeinek felmutatására és arra, hogy napjainkban e közkinccs minél szélesebb rétegekhez eljusson. Annak a felismerésnek volt ez evidens következménye, hogy mennyire fontos a mesékben élő bölcsesség továbbhagyományozása, a népmesék fennmaradása, melyek szintén a kulturális emlékezet folytonosságát biztosítják, s nem legutolsó sorban, a lelki egészség alapfeltételének tekinthetők. Ezért

havonta népmesedélutánokat tartunk, nyaranta pedig népmesetáborokat szervezünk.

Mind erről már hallgattunk előadásokat konferenciákon, nem beszélek részletesebben róla.

Tartjuk itt is a már hagyományosnak nevezhető programjainkat, mint könyvtárbemutató órák, könyvtárhasználati vetélkedők, író- olvasótalálkozók. Pl. Berg Judittal, Varró Dániellel, idén Vig Balázssal találkozhattak a gyermekek és száznál több boldog, és vidám arcot lehetett látni ezeken az alkalmakon.

Gyermekkönyvtárunk szervezi hosszú évek óta a városi vers- és prózamondó versenyt, melyen évenként 110-130 gyermek vett részt.

Látható a számokból is, mennyire közkedvelt. A Költészet naphoz közel eső szombaton, gálaműsoron könyvjutalommal díjazzuk a nyerteseket, akik elő is adják ismételt a produkciójukat, most már családtagjaik, barátaik és minden érdeklődő előtt. Nagyon szép, meghitt ünnepség ez.

Pedagógusok megkeresésre eddig is tartottunk órákat valamely témában, de egy új dolgról szeretnék most beszámolni. A csoportos látogatások nagy száma, az eddigi nagy érdeklődés miatt úgy gondoltuk, lépniük kell, úgy éreztük, itt az ideje, hogy mi kínáljuk fel a lehetőséget és elkezdődtek a tematikus órák kidolgozásai, amelyekben az ismeretek egymásra épülnek és segítik az oktató-nevelő munkát. Így született meg és indult el 2012-ben az „Együtt, egy-másért” projekt.

Elébe mentünk tehát az igényeknek, mi kínálunk fel témákat, amelyekből választani lehet, bár a kéréseket továbbra is figyelembe vesszük. A projekt keretében részlegeink együttműködve (minden részleg részt vesz benne), két tanórás, tartalmas és szórakoztató együttlétre hívjuk az óvodai, iskolai csoportokat a könyvtárba. Mindenképpen szeretnénk ezáltal az olvasást, a tanulást népszerűsíteni, azt élvezetesebbé tenni, segítve a pedagógus munkáját is, és nem utolsó sorban növelni a potenciális könyvtárhasználók körét.

Röviden a projektről, mert részletesen olvasható a honlapunkon:

Korosztálytól függően két órában az adott témát feldolgozza az irodalmi műveken/meséken keresztül és bemutatja a gyermekkönyvtár, és/vagy a felnőttkönyvtár, a zenei könyvtár mindazt megszólaltatja zenében, az archívum pedig megmutatja a téma történelmi, néprajzi, s ha van, százhalombattai vonatkozásait.

Tavaly közel 900 gyermek fordult meg a projekt kapcsán a könyvtárban. Ebben az évben is elkezdődött már, az érdeklődés nagy, és jönnek a csoportok, de számokról még korai beszélni, hiszen még csak április van.

Témák pl. a tél, a farsang, a húsvét, a hungaricumok, a nemzeti ünnepek közül márc. 15., a régi korok játécai (ez kérésre készült), a pedagógusnapi búcsúzás lehetősége.

Készülőben van egy új téma kidolgozása:, a „Battai vagy?” címet viseli.

Láthatjuk tehát, minden részlegünk nyitott a nevelési intézmények felé is. Akár úgy, hogy mi kínálunk fel lehetőséget, akár azzal, hogy kérésre valamely témában órát adunk, könyvtárhasználati foglalkozásokat tartunk, vagy helyet adunk az általuk kitalált és lebonyolított olyan rendezvényeknek, ahol a pedagógusok, vagy a szülői munkaközösség feladatokkal látják el a gyermekeket és a megoldáshoz a könyvtárra, könyvekre, adatbázisokra, vagy a könyvtáros szaktudására, segítségére van szükség.

Úgy gondoljuk, megtaláltuk az utat azokhoz, akik szellemiségért, hagyományért, értékekért fordulnak hozzánk.

Bízunk benne, hogy munkánk révén, valóban az információáramlás központi helyének tudják könyvtárunkat, hogy a könyvtárhasználók számára az otthon, az iskola, vagy a munkahely mellett valóban mi vagyunk a következő, azaz a harmadik, elkerülhetetlen helyszín, amely az életminőségük javításához elengedhetetlenül szükséges.

Tóthné Kurán Julianna
könyvtárigazgató